

ANTJIE KROG, WRITER-IN-RESIDENCE VAN DE UNIVERSITEIT GENT

Inleiding

De Zuid-Afrikaanse schrijfster, vertaler en buitengewoon hoogleraar Antjie Krog, verbonden aan de Universiteit van Wes-Kaapland (UWK), is in februari 2020 aangesteld als eerste literair gastauteur aan de UGent.

De betrokkenheid van een internationaal gerenommeerd schrijver bij academisch onderwijs en wetenschappelijk onderzoek past in het ambitieuze cultuurbeleid van de UGent. De rol van literatuur in het gesprek tussen collega's van verschillende wetenschapsdisciplines is fundamenteel. Met de schrijversresidentie bezorgt de UGent literatuur de prominente plaats die zij aan een wetenschappelijke instelling voor docenten en studenten toekomt. Met een jaar uitstel heeft UGent professor Antjie Krog uiteindelijk in oktober 2021 verwelkomd. Het schrijversprogramma ging van start op 1 oktober en liep tot 16 november 2021. Gezien het gevulde programma, met deelname van verschillende faculteiten en culturele instellingen, was de schrijversresidentie een creatieve en inspirerende periode voor schrijver, universiteit én een breed geïnteresseerd publiek.

Opzet

De aanstelling van de *Writer-in-Residence* (WIR) is een cultureel initiatief dat aan buitenlandse universiteiten al langer ingang heeft gevonden en op veel publieke belangstelling kan rekenen. Gastschrijvers worden beschouwd als creatieve inspiratiebron en een baken voor kritische reflectie. Het verschil met andere universiteiten in de Lage Landen is dat de UGent voor een internationaal bekend literair schrijver opteert, een auteur die door Remco Campert als "Nobelprijs-waardig" is beschouwd en inderdaad al jarenlang wordt getipt voor de hoogste literaire onderscheiding. Daarnaast geeft de aanstelling van een bekend schrijver, die in Gent naast lezingen, debatten en optredens ook aan haar schrijfprojecten werkte, cultureel en intellectueel renomme aan een universiteit. Onderzoekers, docenten en studenten hebben zich in de ruimste zin van het woord en ongeacht het vakgebied of de opleiding kunnen laven aan de bronnen die de gastauteur in de voorziene gesprekken aanboorde.

De UGent opteert met het WIR-programma voor literaire auteurs met internationale uitstraling wier werk in verschillende talen is vertaald. De schrijversresidentie geeft de genodigde zoals gezegd de gelegenheid om te werken aan haar of zijn projecten en hierover van gedachten te wisselen met belangstellende onderzoekers, studenten en een breder publiek. Samenwerking met culturele instellingen en ontmoetingen met belangstellenden

binnen en buiten de universiteit zorgen daarnaast voor noodzakelijke verbindingen tussen universiteit en stad. De WIR biedt namelijk niet alleen gastcolleges of lezingen aan voor studenten en academisch personeel. In samenwerking met culturele en literaire instituties treedt zij of hij ook voor een breder publiek op met voordrachten en gesprekken.

Gastauteur

Antjie Krog werpt zich al meer dan vijftig jaar op als politiek geëngageerd en maatschappelijk betrokken schrijver. Haar werk is vertaald in het Nederlands en vele andere talen. In de Lage Landen is haar vriendschappelijke band met UGent-alumnus Tom Lanoye bekend.

Krogs poëzie is persoonlijk, zintuiglijk, sterk geëngageerd: zij dicht over het moederschap en het ouder worden, maar ook over de diepe verbondenheid met haar landgenoten, met Afrika, net zoals over de worsteling met ongelijkheid, armoede en racisme in haar land. Daarnaast heeft Antjie Krog uitgesproken politieke en maatschappelijke standpunten. Zij stelt zich nadrukkelijk op als cultureel bemiddelaar, door haar prominente aanwezigheid in Zuid-Afrika en Europa én als pleitbezorger van culturele diversiteit en meertaligheid in Zuid-Afrika. Het project *Africa Pulse* (Oxford University Press) stelt zich tot doel literaire teksten in Zuid-Afrika, geschreven in andere talen dan Afrikaans en Engels, in Engelse vertaling beschikbaar te stellen voor een breed belangstellend publiek.

Krogs werk is met vele prijzen bekroond, zoals de prestigieuze *Hertzogprijs* in Zuid-Afrika en de *Gouden Ganzenveer* in 2018 in Nederland. In 2019 nam ze de prestigieuze *Arts & Culture Trust Lifetime Achievement Award in Literature* in ontvangst. Het was voor de UGent een voorrecht om een bekroonde en maatschappelijk relevante literair schrijver, essayist en opiniemaker te mogen verwelkomen als eerste WIR.

Programma

Tijdens haar verblijf heeft Antjie Krog een inaugurele rede uitgesproken, nam deel aan debatten met onderzoekers en studenten van verschillende vakgroepen en faculteiten, in totaal vijf literaire programma's, drie salongesprekken. Zij gaf drie gastcolleges aan MA- en BA-studenten, is meermaals geïnterviewd (op radio, op het podium), nam twee podcasts op, verzorgde een keynote lezing op een internationaal congres, ontmoette studenten en leerlingen van meerdere faculteiten en enkele scholen. Ze trad op voor de leden van een poëzieleesclub. Daarnaast sprak ze nog de prestigieuze Albert Verweylezing uit aan de Universiteit Leiden. Een selectie met opnames van deze publieke optredens zijn online te vinden (zie het gedetailleerde werkverslag).

Impact

Het WIR-initiatief biedt de kans om met elkaar in contact te komen en te debatteren over relevante sociale, culturele en wetenschappelijke kwesties. Op die manier treedt de universiteit naar buiten en gaat het gesprek aan met belangstellenden in en buiten de academische wereld. Hoewel dit initiatief door de UGent wordt aangestuurd, creëert het een platform waar studenten en publiek op uiteenlopende wijzen in gesprek treden met een

schrijver. Onderwerpen die in de literatuur worden aangesneden, worden pregnant geformuleerd en nodigen uit tot een gedachtewisseling tussen kunstenaar en wetenschapper. Zo ontmoette Antjie Krog niet alleen studenten in het kader van universitaire colleges, maar ook andere schrijvers en kunstenaars. De salongesprekken en publieke optredens zijn katalysatoren voor een trans-disciplinair gesprek over maatschappelijke en culturele onderwerpen. Aan de UGent versterkte het initiatief de banden tussen faculteiten door de inzet op samenwerking en wetenschaps-culturele kruisbestuiving, bijvoorbeeld het gesprek aan het UZ over literatuur en zorg. De gastauteur Antjie Krog ontmoette samen met haar echtgenoot John Samuel de rector, vicerector en beheerders van de UGent, burgemeester en schepenen van cultuur van de stad Gent. Zij bezocht samen met Prof. Maximiliaan Martens het gerestaureerde *Lam Gods*, kreeg een persoonlijke rondleiding in De Krook en in de gerenoveerde Boekentoren. Het project verbindt zo universiteit en stad. Het universitair-cultureel project brengt op die manier literatuur en wetenschap dichter bij elkaar en faciliteert het gesprek over kunst en wetenschappelijk onderzoek.

Met het initiatief wordt niet alleen de rol van (gast)professoren en medewerkers verbonden aan de UGent in publiek-culturele debatten bevorderd. Er is ook een signaal gegeven, in en buiten de universitaire gemeenschap, dat de UGent belang hecht aan wetenschappelijke annex interculturele samenwerking op internationaal gebied.

WIR-team UGent

Kurt Defrancq, Dora Scott, Yves T'Sjoen en Martina Vitackova